

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЈЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна: 53.191.

Администрација: Кнез Михаилова, 46/1.

Уредници:
АЛОИЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋБеоград, 15 априла 1928.
БРОЈ 8 — ГОДИНА IX.Власник: Ја. К. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕЈИЋ

Изашао 1 и 15 у месецу. — Годиница претплате 48 динара. За иностранство 60. — Примерак 2 динара.

АНКА ПОПОВИЋ.

Један од најтежих губитака, које је претрпео Женски Покрет од његовог оснивања, јесте смрт Анке Поповић, председнице Женског Покрета у Босанском Броду. Тихо и скромно је живела и сасвим тихо је напустила овај земаљски живот, као да је умирући имала нарочиту бригу, да последњим тренуцима свога живота никога не научи, да никога не узнемири. Разговарајући се још учешће, пред одлазак дому на спавање, имала је пуно лепих планова за рад са својим сарадницама. Заспаа је, и зора, која је 31 марта осванула, затекла ју је мртву у постељи. Угаasio се један релативно млад живот, живот према које судбина није била ни мало милосрдна, али болови, којима су је ујавири судбине често излагали, само су ошлеменили њену душу, и она је у њима прелапа била за утврде пута другима, да би она лакше пролазила кроз живот.

Анка Поповић је дете угледне трговачке породице из Босанског Брода. Одгајена у духу наших старих српских босанских породица, у којима се за народ живело и умирало, Анка је имала све најчешће особине наших Босанки. Она је завршила средњу школу и Трговачку Школу у Сарајеву, латин се одлаа банкарској струји. Предна, поверљива и до крајности исправна у раду, брзо је почела бити цевна, и још пре десет година постаје прокуриста Српске Банке у Славонском Броду — прва жена прокуриста банке у нашој земљи. Поред напорног и оданог рада у Банци, који својом сукобарношћу није могао да задовољи потпуно њену племениту душу, Анка је тражила душевних хране у социалном раду за опште добро свога народа, и брзо се истиче међу нашим социјалним радницама. 1924 год. њеном иницијативом се оснива у Босанском Броду Женски Покрет. Она прво у њему ради као секретар, а 1927 године постаје његова председница. Храбро и са пуно љубави, као права феминисткиња, Анка крчи путеве раду и идејама Женског Покрета у томе малом месту, а преко Алиансе Женских Покрета учествује у целокупном феминистичком раду у нашој земљи. Увек само се поносила радом Женског Покрета у Босанском Броду, чија је душа била Анка Поповић. Све време, које јој је преостало после канцеларског рада у Банци, она је, не штедећи своје слабо здравље и налазећи одмора само у раду, посвећивала за просперитет Женског Покрета. Њеном иницијативом, се неколико одличних сарадница из

Управе, отварају се течајеви за неписмене и за ручни рад муслиманке. На овај начин она се приближава народу, кога је толико волела, одлази чак и у села, настоји да се и тамо отварају течајеви за неписмене, ради неуморно, буди свест жени, убедена да ће на тај начин највише учинити за свој народ. На два дана пред смрт писала је председници Алиансе: »Интересанте сам ствари последњих дана доживела. Говорила сам са неколико сељанки из Славонских села — све су за права жене, и упућене су да треба да добијемо право гласа. Накалолет нису их жене у томе обавестили, већ Радић. Али најинтересније је да су упућене и у све прилике и неприлике доносице и како лијепо и паметно о томе протрбују».

Колико ме је та свест жене обрадовала! На ипак, тако сам се раскајавала кад сам знала да јунак Поповић — специјално из Српске, оне су то силно заостале, и страховито их експлуатишу. И што више о томе мислим, све ми прва слика наше једне босне долази. Морамо само снагом и са највећим пожртвовањем радити да је подигнемо.

Немојте молим Вас, да то сматрате неким локалним патриотизмом, али је била наша стање у Босни најжалосније.

Наша школа¹⁾ ради, гледајући да мају припремимо изложбу и деци кажу малу забаву, а кад се све сиротица ја ћу се мало одморити — али ће ми бити врло жао и необично што не идем више у школу! А и ученицама је жао, чак су и плакале када сам им о томе говорила...»

Није знала да ће она школу напустили још пре, но што заврши радом ученица буду готови. Ученице тешко одлакују ненадајеним губитак, али у њиховим младим срцима остаје не изабављена успомена на ову, која се сва посветила само да њима отвори очи и да им покаже шта је прави живот, живот рада и стварања. Анка Поповић је један светао пример међу нашим феминисткињама. Великом болу њиме самохране матере, придружују се сви Женски Покрети у нашој земљи, који су у Анки Поповић имали најопајенији, најискрепнији и најдрагоценији друг. Једина утеха у огромном губитку нека је та, што Анка Поповић спада у оне бесмртне душе, које нису живеле само за себе, и стога својим вечитим одласком из средине у којој су живели не ишчављају потпуно, њихова успомена живи много дуже по њихове смрти и она, као сјај већ одавно угасилх звезда, свети и показује правца онима, које надахнуће њеним идеалима и даље иду оним путем, који је она почела крчити.

Истрајност у раду, која нас је сеједила, биће најпача захвалност увек светлој успомен Анки Поповић.

Милена Атанасковић

¹⁾ Школа Женског Покрета за анафабете и рачуна редовно.

Госпођа Корбет Амби у Југославији.

Већ одавно очекујемо посету председнице Интернационале Алиансе Женских Права г-ђе Корбет Амби и сада са задовољством обавештавамо наше чланице да ће 17. маја г-ђа Амби стићи у Београд, на после краћег бављења у Београду отпутоваће за Загреб, Марибор, Љубљану. Г-ђа Амби долази у нашу земљу да се упозна са радом наших феминисткиња. Долазак ове велике и љубави интересанте жене очекујемо великим задовољством. Ми да наше чланице већ имале прилике да њу слушају и читају, ипак ћемо данас да их кратким потезима упознамо са њеним биографијом.

Г-ђа Амби је млада жена, кћи немома велике феминисткиње, г-ђе Корбет која је у сиромашном крају Лондона вршила бесплатну адвокатску праксу за сиромашне жене. Одгајена је у феминистичком духу. Свршила је студије, класичну групу, на Универзитету у Оксфорду. Као студентинско се истиче међу својим колегама, па по свршеним студијама ступа активно у редове енглеских феминисткиња. Активни је члан Либералне Стране, на чијој је листи била кандидована за последње изборе за Парламент.

Г-ђа Амби је постала председница Интернационале Алиансе 1923 год. када је заменила чувену америчанку феминисткињу и оснивачицу Алиансе, г-ђу Чезман Кет, која је повукла, већ истарела, пошто је провела 21 годину као председница Интернационале Алиансе.

Од када је г-ђа Амби постала председница, неуморно ради, путује по целом свету и обилази феминистичке организације, дајући им пула за рад. Сада долази у нашу земљу, и Алианса Женских Покрета срдечно дочекује ову велику жену, која се не само бори за права жене, и не само бори жене да ову велику феминисткињу, необично симпатичну спољношћу и велике вредности, што срдчијем у нашој средини примимо.

Централни Социјални Институт општине Праг.

У извештајима које смо објавили неким годинама са Конференције Мале Женске Алијансе у Прагу, споменути је био централни социјални институт који подиже општина Праг у Врцу, најближој близини Чехословачке престојнице. Ове године довршава се општа велика споменик социјалне свести општине Прага који ће бити — како каже »Празес Пресес« — највећим јединицама рад за становништво Прага.

Исти лист описује овај завод овако: »Овај свесте зград у павиљонском систему, обавезане су шумом. Из свих доминара главна зграда са великим торњем са сатом. Овде ствара општина део највишег квалитета за инвалиде и пензионере живота. А где се прође кроз полу-довршену зграду и посматрају високи прозори, модерна вентилација и помисли на мрачне просторе, који су последња дела многих, који су кроз цео живот радили и мучили се, онда се страшно изјави над временом, не трачујући од корак ка болом.

Комплекс зграда обухвата заправо више институција. Овде ће бити оне дома за осиротеле грађане општине Праг, и дом за неизлечиве болеснике.

Како стоје зграде тако једна поред друге, са кино-позориштем у средини, у коме је место за 600 особа, са просторијама за забаву, кантином и малом продајницом дувана, даје тај комплекс утисак потпуно самоће и задовољства. 2.500 особа одраслих може добити места у зградама и поред тога још 250 деце. Мислила су на све: пешчиња за старе људе и пет за неизлечиво болесне вавремено угодне, широки ходници воде у поједине собе, које су спремане за три или четири особе. Собе нису мале јер служе искључиво за спавање. У собама нема ормана јер су узидани у зидове ходника. Све собе имају парно грејање и велике прозоре.

Нарочито су интересантни павиљони за лечу са неизлечивом болешћу. Павиљони имају сунчане терасе на крову, ходнике за лежање и лифт, којим се може поћи цела постела на терасу. Простори за купање и умивање, у којима је свуда проведена топла вода, врло су велики и леви. Купање ће бити будућим павиљонима право уживање. Специјално треба споменути кухињу за вода, на које ће нарочито изјавити аутомобили на посебном колосеку преносити храну у поједине павиљоне. Кухиње највећих прашких ресторана су можда обичне собе према овој кухињи.

За старе брине парове постоји нарочити павиљон. У свакој соби је радио и кино што ће сигурно много обривати становницима. Неке прашке филмске фирме већ су обесале да бесплатно давати заводу филмове. У парковима међу павиљонима постављене су клупе. Суше сипа своје светлост на цео комплекс а од шума долази ветрић, који млуду воду у великом базену за пливање, који је смештен иза десет павиљона.

Жена у економском животу Немачке

Веома интересант је преглед о продирању жене у економски живот Немачке на основу статистичког пописа становништва из године 1907 и 1925. Године 1925 је три пута више жена, које самостално зарађују, нарочито у трговини, но што је било године 1907. Од целокупног становништва Немачке, данас је више од 13 процената жена запослених у различитим званијама, а мушкараца 37%. Само 11% немачког становништва обавезано је у последњем попису становништва као у брочне жене-домаћице. Осталих 37% су: старе особе и деца оба пола. Од ових 11% само брачних жена-домаћица треба још један прилично велики део убржати у запослене жене, које зарађују кућном индустријом, издавањем соба и сличним тихим женским радом а које није могуће статистички проверити. У појединим провинцијама Немачке стање запослених жена је следеће: у Виртембергу је половина женског становништва запослена у Баварској од 100 жена 42 у послу и само 22 које се наводе као брачне жене, остале су старе жене депа: у претежно аграрним провинцијама је однос друкињи, и ту је 20% брачних жена-домаћица и само 30% у послу. У Хамбургу је било године 1925 пет пута више жена запослених него године 1907, а у малом Анхалту чак 13 пута више. У трговини и савоарају је прираст жена и највећи а врло је навадио у кућним пословима. За последњих двадесет

Д-р КЕСИЈА АТАНАСИЈЕВИЋ

прва жена професор Университета.

ЕПИКУРОВА ДОКТРИНА О БОГОВИМА

(Из дела: „L'atomisme d'Epicure“)

Грациозно учење Епикурова о боговима има уметничку вредност; оно импресионира као какав сучиница предоче. Док је Демокрит држао да богови дају људима сва добра, Епикур их је замислио на врло оригиналан и врло чудан начин. Богови, којих према закону изопшеније има исто колико и људи, поседују природу сличну човековој, али професионално и савршено. Они уживају у вечитој бесмртности и блаженству, слободни су од болова и опасности и нису ни осетљиви на људске пакље, ни пристицајући дугини. Људи се варају кад мисле да богови кажњавају рђаве, а награђују добре. У истини, вечна бића јашта не предвиђају; она се не брину за људе. У својим мирним чиницима, у универзуму, богови атоми не могу да проуду, богови живе без икакве неге са људима, јер би свака од тих неге замрачила велики одмор и врховно блаженство њихових души.

Епикур је одабрао своје богове великим и племенитим достојанствима, тиме што их је развешео људским брига, које су мучне и недостатне врховних бића. Ово схватање је не обично утањано и ингенуозно, и чиница да је било сулудо побијати може да се објасни само утилитаријом, тежњом човеком да се очукује од Бога помоћ и награду. Наиме учење да богови не прибављају људима ни добра ни зла, изгледало је очајно. Људи се нису могли утешити тиме што Епикурова теорија у исто време омогућава и страх од богова. Јер људи претпостављају да се боје и надују, него да истодобно буду лишени и страха и наде.

Али сам Епикур је доиста поштовао своје богове, та блажена и равнодушна бића, удаљена од свих људских пометњи; поштовао их је због тога што су они поседовали атактичност, крајњи циљ Епикурове филозофије, који је био изостанак са срећом. Теодисеја је сјајна такта атомистичаревог система; она је poema у којој је материјалистички филозоф обесмрти своју чежњу за мирном душом која ће вечито трајати. А из тога се види да смртност душе, коју је утврдио у жељи да ослободи људе патњи и мучке, није потпуно атеистичка. Епикур, него је он радо сао замишљао и друге могућности.

Д-р Кесија Атанасијевић.

година је продрла жена скоро у све индустријске гране: У техничкој индустрији, од целокупног радијационог положаја жена, исто тако у домаћој индустрији, у индустрији хартије, четвртину у ресторацијским и њима сличним чак три четине жена. У знањима која су у вези са позориштем и музиком преовлађују мушкарци за једну петину, у трговини су три четине од свих запослених жена. Скоро сва кућна и болничка послуга је у женским рукама, а најмање има жена у грађевинској струци и ако има много жена надзорника грађевинских и архитеката.

Београд се још сећа кад је пред препуним свечаном салом старог Университета бранила своју тезу г-ђица Др. Кесија Атанасијевић.

То је било ко нас прво полажење доктората од стране жене и уједно један од првих научних радова Др. Кесије Атанасијевић.

Нема од тада ни пуних пет година, а Др. Кесија Атанасијевић је написала четрдесет и пет већих и многих мањих радова, уз то и многобројне реферате, критике, приказе, преводе.

Др. Кесија Атанасијевић објашњаје научно историју филозофије. Највише је радова дала из историје грчке филозофије, где врло често постоје само посреди или фрагментарни извори, па зато треба критички реконструирати поједине системе. Сматра да су коначно прошла времена замрачене филозофске терминологије; ваља писати јасно, синтетички и сочно.

Специјално се бави концепцијом дискретума, за коју се одредила Према томе, природно је да је прилагла обрада атомистике Леукија, Демокрита, Епикура, Лукрета и Бордана Бруна. Утврдила је да је Демокрит био исто тако знатан етичар, као атомистичар, а да је Епикур био већи и далекосежнији теоретик ми силазак него што се до данас сматрало. Дала је покушај где се доказује да Епикур морал није био испирисан киреанском етиком, него је постојао на линији Демокритовог мораласа.

Први пут је протумачила, анализирао и проценила дело „De triplici principio“ Бордана Бруна. Та књига је ушла у европску библиографију о Бруну.

Дала је анализу учења о бићу Елеазијана Парменида, и у њу унео неколико нових постоја.

Доказала је да је тежак стваралачки Продица са Кеоса био један темелно изграђен и дубоко прожвижен пессимизам, а не његова језичка испитивања, као што се до сад држало у историји филозофије. Нечу студију „Песимизам Продица са Кеоса“ превео је нешки филозоф Карел Ворвек, и штампано у прашком Филозофском Покрећу.

Дала је више опширних студија о софистима. Пронашла софисте другог реда. Створила је једну посебну хипотезу о еристичарима браћи Епидему и Дионистору. Дала је студију о животу и филозофском раду (који је раније био непознат) Цара Јулиана Апостате. У њој тврди да цар није представник чисто грчке културе, како се то обично мислило. Напротив, он је својим наклоностима према морбидном правноверју и према заплетеној идеологији био непосредни претеча средњевековних филозофско-теолошких мистичара.

Утврдила је у једној француској расправи да су питугојери испирисали Бруна за извршење његове монаодије.

Др. Кесија Атанасијевић сматра да је врло важно знати жене портрете личности појединих филозофа, јер психолошка анализа личности неопходно помаже да се разуме филозофско доктрина. Она је дала портрете: Питугоје, Емпедокла, Продица, Цара Марка Аурелија, Епикура, Бордана Бруна и других. Њена дела на француском језику добила су врло повољне стране критике.

Савршена стручна спрема, независна критичка глава, брзо улажење у битност ствари, неискористена енергија јасне особине Др. Кесије Атанасијевић.

Стал је, високо литерарна, стављен је из кратких, јасних, живих реченица, тако да и нестручници са уживањем читају њена дела. Античка филозофија нашла је у Др. Кесији Атанасијевић јединственог на ученог радника.

Г-ђица Др. Кесија Атанасијевић рођена је 1894 година. Матурирала је у Београду. Студирала филозофију у Београду, Женеви и Паризу. Одрасла је у породици богатог деном. Отац јој је био познати лекар, поч Др. Свезгатор Атанасијевић. Друга жена Др. Атанасијевић је из породице старог српског војводе Конде: то је једна отмена, ведра и напредна душа стара госпођа је истрајни пратилац Кесије Атанасијевић, одржавајући крај ње српску, топу, епидемијично београдску породичну атмосферу.

Интимица црта г-ђице Кесије Атанасијевић, поред научничког духа, јесте и љубав према музици и осталим уметностима. Има неоспорно знатан број црта у карактеру Др. Кесије Атанасијевић, које тумаче наклоност њену према старој грчкој мудрости пуној стегности.

Данас г-ђица Кесија Атанасијевић заузима на нашем Универзитету једну од великих и важних катедра на филозофском факултету: катедру опште историје филозофије.

Милена Милошевић.

Свечана седница у част Д-р Кесије Атанасијевић.

5 априла т. г. у Женском Клубу у Београду одржана је свечана седница у част Др. Кесије Атанасијевић. Присутне Женска Клуба имале су тога дана свечани наред, и биле су испуњене најодобранијом публиком наших феминисткиња и жена оданих јавноме раду. Г-ђа Др. Чедо Митровић, ректор Университета, одазвао се позиву и присуствовао је овој реткој и лепој свечаности.

Г-ђа Атанасијевић ступила је у салу очекивано узбуњена, и била је ододекан бурним и одушевљеним аплаузом.

Седницу је отворила г-ђа Алојазија Штеби, председница Алијансе Женских Покрета, и у једном изговорном говору истакла је важност ове великог догађаја. Заборав прве жене за наредног професора Университета — за цео наш феминистички покрет. Подвукла је у своме говору, да је очекивано да наши, све јачи феминистички редови, једно за другим бележе успехе жене у њиховом напредовању, и да их на томе путу живе ништа не може зауставити. Жене код нас могу да уче све школе, али по завршеним студијама оне не могу још да проуду на све пожељне, на које те студије дају право, и о тога овај успех г-ђе Атанасијевић која је освојила једну позицију више за нашу жену, сматрамо за успех целокупног Женског Покрета, па чак и свих феминисткиња света. Та радост, која је на овој свечаној седници окупила феминистичке, у толико је већа, што је за овај успех поред себе црта г-ђица Атанасијевић искључиво својом лично вредношћу и носилашом опшертном и истинитошћу. Факт, да је г-ђа Атанасијевић у редовима бораца из Женског Покрета, чини нас овај успех још милијим, и г-ђа Штеби је пожелела на крају да г-ђа Кесија Атанасијевић и даље остаје у нашим редовима оданим раду, а Алијанса Женских Покрета ће, да би јој се захвалила за победу коју је она феминизму дала, удвостручити своју енергију за постигнуте наших заједничких циљева.

Затим је слављеницу поздравила г-ђа Лепосава Петковић, председница Народног Женског Савеза, која је у своме говору нарочито нагласила да је г-ђа Атанасијевић учинила један велики успех жене на научном пољу, а то поље, може се рећи, досада није било много приступачно женама ни многих далеко културнијих

народа од нашег. Због тога баш овај успех за све наше жене има двоструку вредност. Као хероју у борби феминизма у нашој земљи, г-ђа Петковић је пожелела Д-р Атанасијевићу да јој освоји каријеру највећим одликовањем за једнога научника — да дочека избор за члана наше Академије Наука.

У име Београдског Женског Покрета, сарадница г-ђе Атанасијевић, које се ноне већ годинама раде за ширење феминистичких идеја у нашој средини, поздравља је г-ђу Атанасијевић г-ђа Милена Атанасковић. Она истиче личне врлине и способности г-ђе Атанасијевић, која као права феминистичка, још из ране младости, свесна своје вредности, употребљава све своје снаге да развије своје способности и да не дозволи да се угуше њене стваралачке моћи, само зато што је жена. И ако под додеканским приликама, она постојећи ради на нашој земљи да јој се то призна, и бори се да не дозволи да јој се затворе она врата, која би сваком мушкарцу њених способности била отворена. За ову победу феминизма, г-ђа Атанасковић на првом месту благодари слављеницу, а затим и целом њеном колегијуму на Универзитету, који су једногласним избором г-ђе Атанасијевић дали доказа своје високе свести да је за једног научника потребно имати само личне способности и истрајност у раду — а не искључиво припадати мушкоме полу.

На крају г-ђа Атанасковић је пожелела слављеници да дуги низ година са тога узвишеног места — Универзитетске катедре — одакле се увек неустрашиво прокламује научна истина, доказује целоце свету да жена нема мање способности од мушкарца, и да је најјачајије оне, који још покушавају да докажу њену неспособност.

На крају је г-ђа Атанасијевић изговорила ове речи:

Ја сам, госпође, веома узбуњена великом напном и свесрдношћу којима поздрављају мој успех г-ђе Алојазија Штеби и Милена Атанасковић, у име Женског Покрета, феминистичке организације која ми је најближа. Ја сам још прве жене, Лепосава Петковић, која драга пријатељица је мене Женског Савеза. Топло захваљујем госпођама на њиховим срдчним говорима у којима, доиста, нису штедиле похвале.

Сматрам за дужност, госпође, да овом приликом нарочито подвучем једну ствар. Наиме један од важних услова за мој успех — који је уједно и успех свих нас — било је запаљиво снажење принципа феминизма код нас, и данас већ код наших жена, веома развијена свест о томе да Алијанса и феминистичке групе, што активније остваривати, јер је тек, кад се они реализују, могуће доћи до обезбеђења нормалног, правилног и дубоко етичког живота и прогреса једне друштвене заједнице. Тој високој свести наших жена о њиховим правима, вишој него што је имају жене многих далеко културнијих народа него што је наш, тој свести основаној на беспрекорно моралној и на нужној и неизбежној социјалној и економској полати, имамо да захвалимо за своју знатну побољшања положаја жене у нас. Није много удаљено у правцу прошлости време кад се наша жена тек са најмучнијим напорима пробављала да оствари задобијене наоскујених права свакога живота бића. Данас, међутим, она троши своје снаге да достигне највиша права једног развијеног и слободног индивидуума, јер је убеђена у то да их је заслужила у своме мери.

Из овога што сам казала сасвим је јасно да је опште стање феминизма у нашој земљи, стање које је јасно објаснио свешћу и потпогнучу самопрегоријем народ наших жена, само један од неопходних услова за

могућности напредовања жена на положајима који су раније сматрани као искључиво предомашњим. У овоме се, међутим, налаже и неки примери сретања, у осталом, на више места културне историје. У александријској епоси Хипатии је могла да добије катедру неоплатоничке филозофије, јер су предлози да се постојају, јер су пре Хипатии многе непробуване и талентиране жене утрале пут њеном напретку. Међутим у муслиманском свету средњег века једна жена могла је да поседује Хипатиније способности, али негу учествовања да ипак, окована концепцијом о жени онга доба, концепцијом против које маса непробуваних жена није устајала, па да ипак, рекох, не добије допуштење да развије делатност ван своја четири зида. Ја сам нарочито задовољна што могу да уградим како се жена код нас, својом насном активношћу, пробја до знања што су јој раније била недоступна, и што сам седа да кажем како је несумњиво да данас насмо далеко од захламљеног и духовног напредности људи који у жени не гледају више инфериорно биће, него јој често олакшавају реализирање њених тежња. Тако — да се обазрем на лично искуство — наши научници, моје поштоване колеге, са ректором Г. Чедом Митровићем на челу, својим одлучним пристанком да приме једну жену у свој колегитум показују се су много просвећенији од многих европских научника, који су у томе погледу остали веома конзервативни и наважни.

На крају — дозволите ми једну личну и веома искрену ноту — у мојим борбама које нису мале, а које нису ни неочекиване, јер је мени пришло у део неочекиван чист да у овим борбама — поставиш, Универзитету, — у којим често горким борбама, увек ме је подржавало ми се да у феминистичкој идеологији и раду Женског Покрета имам те мељни основачи који ће ми етички помоћи да се не обеснајам и да истрајем — ради достојанства феминизма. За тај драгоцен основачи, који је много допринео томе да ме ништа не сломије, и за сву данашњу пакљну борбу, ја сам се, на крају, још једном најзадниче захваљују својим драгим феминистичким другарицама.

Бурно и топло поздрављена дугим

овацијама и аплаузом, г-ца Атанасијевић је примила две велике ките црне. Од Народних Женских Савеза и Женског Покрета, а затим су, очевидно неселе и задовољне, у срдачном разговору наше феминистичке ус шолу која завршила упу ленту и значајну свечаност.

Активност „Женског Покрета“ у Сплиту.

Женски Покрет у Сплиту, који је себи ставио у задатак, поред општег рада на феминизму, да прошири феминистичке идеје кроз целу Далмацију, врло активно ради у том циљу. Прошле године смо још објавили неколико предавања, које су његове одашце одржале ван Сплита, а сада можемо опет забележити један његов успех, у Дриницу. О томе доноси Сплитско „Ново Доба“ следећи извештај:

»На позив „Женске Задруге“ Дриница у недељу 18 овог месеца држила је управе месног „Покрета“ г-ђа др Јелка Периф и г-ђа Иванка Тарде у друштво, са још неколико чланова посетице су Дриниш и одржале у Соколовом дворици два своја предавања о жени.

Ово је био први пут да у овој лијепој вароши наше северне Далмације са толико још видаљних успомених из турске добе, говори једна жена и стога је дворица била дупком пуна, а слушање попурањено са великим интересом. Др. Јелка Периф говорила је о положају жене кроз историју, спомињући при томе постепено побољшање мушкарца, почев од раба у старо доба, затим о постепеном ослобођењу себа у средњем веку, изналажући напослету разне сталешке развоје кроз нове доба којима се ето прикључио данас и жена, освештана својим положајем у друштвеној заједници. На ово наставља г-ђа Иванка Тарде приказујући у коме правцу се данас креће рад „Покрета“, те наглашава феминистичке тежње жене. Спомиње и о раду жене у ошљима и на крају позива све мајке да примоготоу остварење ових идеја, које иду за тим да се и код нас о жени не буде више расправљало без жене.

Предавачице су наиле на пуно одобравање. Мушкарци нису наилишходним да на ово ничим протестују, а женама у Дриницу као да су све идеје већ одавно приобројене, јер су једнодушно пристајале уз њих.

У самоме Сплиту, на позив тамошњег Женског Покрета, одржала је предавање г-ђа Анђа Христић, управ-

на чланица Београдског Женског Покрета, која се моментано налази у Сплиту, а која предавања је била у Јелки и Тарде још ништа добродошлом о овоме предавању, које је немоа успеле, Сплитско „Ново Доба“ писало је следеће:

»У почетку свога предавања г-ђа Христић са задовољношћу констатује, да је настало повољније доба по жену и у нашем народу, јер да се не само у нашој земљи него и ван ње, управо са свју страну свијета траже детаљни подаци о активности наших жена у цијелом њиховом културно-просветном или патристичком раду. Југа свјега просвећеног очиница јаче интересовања и придавати веће важности раду жене, а војници су имали прилике да виде за вријеме наших ратова, што значај сарадња жена за опће добро. У предгледним поезијма осврће се на рад српске жене у првом женском друштву, које је било основано године 1876 у Београду, спомиње најтежње жене од године 1912 до 1918 и у Београду и у унутрашњости, да радом болничарки, дописница, још и својом своме народу. У сврхе како у државнама, у којима жене ништа не врдије — нема довољно ни националне свијести ни просветног развјака, па да се само по себи разумије, па је врло добро знак за будућност нашег народа, што се и код нас појављује женско питање, јер то треба да се сматра као једна високо културна појава, која само по себи намеће пошту да се и код нас женско питање изнесе на лични ред, да се о њему мисли, да се о њему дискуте и да се приступи једном озбиљном и правичном ријешењу, а не да се пројуде препирања са иронијом и стереотипним фразама, какве се често чују у нашем друштву.

Говорећи о идеалима, на којима се оснива Женски Покрет, истиче у првом реду заштиту мајке и дјетета, који идеали носе собом и заштиту брака. Заговара једнаку пакљу у одгоју и мушке и женске дјеце — и да се нарочито мушкој дјеци још у детињству уалије једна дога стагда, да се самој њмолу да расуле што је јужно и ниско, и да се не чисти и високо: Оно подржава свијети жене у селу муко раде домаћински кулсеви оснивани од Београдског Женског Покрета — који су већ до сада дали добре резултате и позитивне успелје. Истичући како је кришћанство подигло цијену жене наводи мишљење др. Живојина Перифа, изречено у једном предавању одржаном у Женском Клубу Београда: „Пошто код мушких и у опће људи има јамши

многo поганског, нехришћанског атеизма, које се специјално карактерише силом, то јест за влашћу, на ње и чешће тако, у тога настојавају жена, да придобију мушке за своје правно изједначење, са њима: то изједначење значи, за мушке диобу власти са женама, значи слабење њихове снаге и утицаја у друштву и зато жене и наилазе већином у овом питању на отпор код мушких.

Прелазећи на државе, које су дале првом гласа женама, износи позитивне резултате њихова рада, истичући особито њихов рад у социјалним и просветним питањима. Спомиње државу Бонал, у којој владарица жена Бечма Султанија одлично врши своју задату, тако да држава Бонал произлази као једна од најсрећнијих држава у Индији. Спомиње дуготрајни рад Јелк Аберијан, као председнице Интернационалне Алијансе Жена у Лондону. Ова је велика и племенита жена за њањског посјета женама наше државе оставила изгубије племенита разумјевања на њих жене у раду за опће добро. О овоме би се дало много писати и говорити.

Госпођа Христић на крају свога предавања жели, да се и наше друштво преуреди тако, како би и женске способности дошле до изражаја и да се корисно употребе у раду за добро цијелог народа.

Предавање госпође Христић било је још једном изаслано од многобројне одличне публике, које је дала јавно доказ како високо цијени настајања наших жена, што им може да послужи као подртек у њиховом раду.

Међународна Изложба Штампе у Келну.

Од маја до октобра ове године одржаће се велика међународна изложба новина у Келну. За ову изложбу, како дознајемо, пријавили су своју учешће сви културни народи света.

Још јуна месеца прошле године, приликом поседане изложбе Интернационалног Женског Савеза у Женеву, чувена немачка феминистичка г-ђа др Гертруда Бојмер, обратила је нарочиту пакљу свима учесницама на важност и значај ове велике светске репрезентације. Још тада сви Женски Савези пријавили су се сарадници и обећали своју помоћ у организовању и уређењу Женске Секције.

Целокупни рад и извођење ове замисли поверени су г-ђи др Гер-

Београд у роману и приповетци).

У добром делу наших приповедака и романа огледа се београдски живот. У јединама је покушамо да се изнесе београдски живот у целини или живот извесне београдске средине; у другима је изнета понека слика Београда или београдског друштва: писац је пустио своја јунака да се појави, да пробје Београдом.

Ова друга група је многобројнија.

Ту је Милорад Шапчанин са *Груром из Савала*, и Светлост Ранковић са *Љубоморним Васјеком из Порињских идеала*, и Стеван Сремац са *Вукадином*, и Радоје Домановић са *Јунаком сатиричне Сидарије* и *Сима Матакувић* са *Симом Билићем* и *Београду*, и Бранислав Нушић са *Занимљивим сликама Београда из непретернозлог Бен Акабе*, и Милица Јанковић са *Јелом* и *Никољом из Пре гле*, и Драгиша Васић са *Јуришћиком из Црвених магла*, и Исидора Секулић са *протом Станком* за време окупације — сви су професорисали Београдом и оставили по каква карактеристичан опис и лепу слику као историјски документант за фазе кроз које је Београд прошао...

Чисти романи из београдског живота. Са више или мање успеха по кушали су да даду београдске типове:

Јанко Веселиновић у *Мору без Београда*, *Изложби*, *Сима Матакувић* у *Београдској прилици* и *Из београдског живота*, Давид Цијаде у роману *Страси* — али без особитог успеха; исто тако Стеван Сремац у *Кур Герасу*, Пера Талетов у *Новцу*, Момчило Милошевић у *Новели Умаги* — они су делимично успели, и најзад, Ускоковић у *Дошљацима* и *Чеомиру Илнику* — за кога се може рећи да је до данас и још увек једини писац београдског живота...

То је Београд до данас изнет у приповеткама и романима. А данашњи Београд —

Једно велико биоскопско платно на коме се ређа, без нарочитог реда, цела земља са одликама свих провинција, паланки, до страних метропола које такође блесну у њему.

Београдска средина је разноликост и шаренило и вртоглава брзина изживљања.

Још пре рата се осетило ово превирање, а после рата је добило најшире димензије. Од највећих ратних и послератних бистава кога ничу и бујају као у бајци до ниске сировитости надичарча, дуга је скала средњег, махом чиновничког сталежа који животири. Од најновијих палата из центра Београда до ситних учерица на Дунаву, има низ нових насеља на Непинару, Пашинином Брду, Водовицу, Јатагану Мали, Чукарници

Читав низ разних светова!

И сви ти светови имају своје драме и своје јунаке. И свуда се врло често јављају такви сликовити пили од весела извршје самоубиства, из оцајана, или мистериозног злочина из неке дубоке страсти: или се види борба са животом, пуна тихих резагираног бола, или са претњима и проклетствима. И ту и тамо, као у *На ђну* од Горкога, — мешавина је свега људскога, добра и зла, одређеног и неодређеног, свесног и несвесног — све скале подвезсти и свести чији је ливиринат, изгледа, све више бивао диле — све је то својом мистериозношћу тако тајанствено, својом необичношћу тако чудно и необично, и опет својом реалношћу то још језиво стварно да вам се коса диже у вис.

И све то чека свога писца, чека уметника. Београд га тражи. Нарочито ових дана се покренуло то питање преко једног престонишког листа.

У истини да ли београдски живот нема грађе за један роман, или можда ми немамо писца за наш живот у роману?

Зар ове многобројне афере из политичког и новчаног живота, сукоб људских интереса, животни морала, сукоб дејелу, готово прилику култура, које потресају национално питање, ратна животиња која се још није уморила, неравна борба између малог доброга са лажном хуманошћу, и све

што се спили и завија, и прикитије, свест и сансет, и даје њим своје право право и обесоружаниш ништа да покушају ништа да учине — зар све то није грађа за роман?

Зар ова борба, борба вечног расстраних, борба оних који су вечно пред оним што хоће, а што не могу, драма гладних правде и истине — није грађа за роман?

Зар у нашем друштву, у нашој београдској средини овом брзом изживљању подлежу сви — без унутрашњег немира, без борбе? Зар у нашем друштву нема ничега „старог“, елементарно, „расног“, што се сукобљав са новим надираним? Зар нам генерације пре нас нису оставиле нешто из прошлости, из живота, из друштва, из национализма, које су се они насладили од ранијих, а које опет имају негде дубоко свога корена у расним одликама — сировости или утанчаности, како било — а што је увек естарост комада одваљеног од човечанства? Зар из тих генерација нема живих људи? Или су зар сви до једнога све оно што се у њиховој природи за пуних тридесет и четрдесет година уцељавало, ишчупали и положили пред живот вештачката, синовскога, свеже сировости, даљинског и љубавијачког и претопице се? Или још једна прилику, без своје воље, страхотним бразном животнога точка — онесвеси? Па дајте, писци, дајте нам то!

*) Одломак из предавања „Државног, на Народном Универзитету 4 Априла 1928.

трудји Бојмер и г-ћи Бебер, члану немачког Рајхстага. Ступивши у везу за приређивачким одбором, ове две истакнуте немачке јавне раднице изнеле су своје планове и жеље по којима се имала јуредити «Женска Секција». По њиховим јушностима многи пројекти су измешани, многи планови су одбачени, тако да се узбрзо осетило, да се целокупни рад овог уређивања «Женске Секције» прилагођава новим захтевима. Ови захтеви били су изричитим тежњом да се обавезно и многостраност жени на рада истакне на особито видан начин.

Данас, када су главне линије програма већ завршене, када изложбени материјал пристиже из свију крајева, све се више увиђа и отворено признаје да је оделење «Женске Секције» бити једно од оних које ће привући јавну пажњу своје посетицама.

Поред многих општих прегледа, јавни пут на овој изложби моћи ће да се сагледа целокупна штампа коју публикују жене, која стоји под њиховим утицајем или се издаје специјално за њих. У томе оделењу изложбе се на најпрегледнији начин живот и рад жена минулих времена и садашњости. Ова секција показује нам, како је жена постепено стварала своју сопствену штампу и колико је тежила да интелектуално развије своју личност. Неоинтересантно на овом путу на се издвајају неке од XX века, које се огледају у публикацијама сваке врсте. Из ових публикација осетићемо многобројне преобрабе домаћег живота, који је био стага у вези са непрекидним социјалним и културним напретком жене. Разним табелама и графичким моделима створиле се верна слика свих положаја које данас у разним земљама заузимају жене, успевајући све више како у професионалној каријери тако и у целокупном јавном животу.

Изложба актуелне феминистичке штампе учиниће да сагледамо јури оригиналности и разноврсности једног новог рада и да осетимо огромну продуктивност и снагу модерне жене, која је успела у великој мери да трансформира свој живот како би та прилагодила новим захтевима и потребама.

«Женска Секција», уређена са много смисла и разумевања даје прилике свима посетиоцима да баче поглед на целокупни живот и социјални положај XIX века који је био одлучајући изајач по развоју жене. У овом оделењу више не игде осетићемо жену

Зар ерупија нашег друштва не пружа ни катафалге у којима би уметник стигао бар да сакхрани једну индивидуалност, једно време, једно поколење, који су ишчекивали ново доба, а које је његова ерупија свага засула?

Зар ни то? Уметници, реците!

Можда би се ипак нашло у овом преврћану чисте стварне супстанце, али би се можда могло помислити да многи наши књижевни кругови боље познају ту супстанцу под гућих народа по страним књижевним делима. Онда се, можда, код нас нешто претвара у главни бео и одвојено одбитно, ставило од онога наметнутог, дозвољено, и уоче сукобе и виде двобој који деценијама траје?

Али, има нешто за мене највероватније у овоме: Да нисмо, можда, сувише близу до-

мају, жене домаћину, жену која своју познатије од одаје нацији или уметности и жену светску даму.

Занимљиво је да су немачке феминисткиње, после документовања разлога, искључиле из «Женске Секције» све модне јурнале, пошто су утврдиле да су уредници и издавачи ових листова готово увек мушкарци.

Спољни изглед «Женске Секције» одговориће жељама својих намена. У овом делу употребљене се сва помоћна средства, која пружа модерна техника. Чланци секције настојаће да се женској иницијативи пропусти потпуно независно спољне и унутрашње уређење оделења. Ово се учи у њему, да се асиметрија и укусе жене у пуној мери манифестује како у архитектури и декорацији, тако и у бојама и формама.

Посетиоци наложбе наћи ће у оделењу, које буде уредиле жене, много укусијих сала за пријеме, осим тога један елегантан Театром украшен са много смисла за лепо и угодно. Предвиђена је и сала за читање, као и клуб за састанке и конференције.

Највишејне немачке жене водиле бригу, да се у «Секцији Жена» створи пријатна и интимна атмосфера, да карактер целокупног уређивања буде у складу са тежњама жене своју времену, тако је да све што их окружава буде лепо, укусно и складно.

Наш Народни Женски Савез увидели изванредне користи оваквих међународних састака, на којима се упознају вредности свију народа, поверио је све послове овог припреме за изложбу својим члановима секције за штампу из Београда, Загреба, Љубљане и Сарајева. После рада, који је захтевао много труда и доста времена, савладали су сви послови и целокупни изложбени материјал који представља духовно и социјално прегледање наших дана, налази се већ у Келну. Поред свију женских листова, који излазе у нашој земљи, испослате су и фотографије наших чувених жена, које су биле вође нашег женског света у њиховим огромним напорима да помогну човеку у тешком економском и социјалном раду на побољшању живота.

Југословенске жене могу бити и овога пута задовољне својим непосредним активним учешћем на овој необичној изложби, на којој ће жене своју државу са једном манифестацијом представити нашим дана, остваривања почива на заједничкој мисли, осећања и циљева, и да је то прави

гађања! Да не лежи кулч решења у томе, што су, можда, наши уметници најинтереснији јунаци догађаја? Можда зато што су они баш та генерација, па у исто време имају две борбе и два живота — борбу са свога места у животу, и борбу за уметничко стварење. Само тако би се могло опростити што су наши писци напустили ону средину која је најбогатији извор за њихова дела.

За мислим да би на смотру требало позвати наше писце, заједно са најмлађима Јер, и јунаци *Врзико кола* и јунаци *Београдског живота*, као што су са собом посе и јунаци *Савислава Кракова*, и јунаци *Ангелије Лазааревић* — у другу средину у којој се она губи у разарањем животу *Београдца* — нису, гоубици који су зашитапа на умуки», него је то обилазја појава једне стварне генерације, и у њој сукоба између уокрењеног схватања битно народнога са новим животом и новим идејама. Главни јунаци *Врзико кола*, брат и сестра, свако на своју страну баца се у тајале живота не да је истине, нест да буде са собом изнесу своје одређење — једно како нагнато друго старо као судба. И кад је реч о роману треба пожелети здравља и живота младог г. Тосицу; — можда, Београд треба од негда да онекује свој роман.

Даринка Стојановић.

пут који омогућава рад на зајамном здобињању и поштовању.

Искрено жељимо да уложени труд чланова комисије за штампу око учешћа на овој изложби утврди лепо мишљење, које у иностранству ужива наш Народни Женски Савез и прошири га још више упознавањем наше духовне и моралне културе.

Београд.

Мила Др. Симића.

Рад на јавној доброту у бечкој општини

Јавна доброту, који спроводи општина Беч — тако пише др. Карнер — данас је сретно склапање законитих обавеза и из слободне воље преузетих радова, који задиру у популаризацију политику. Нен круг за датата огроман је: не обухвата само поље социјалне заштите, него продире у све јавне институције, које служе у целокупном стању живота, она се не само служи, допуњавајући и допуњавајући за одреде, које је једног дана направила јавну доброту за непотребну. Непотребну због тога, што ће једна сваки појединач, удржур у једну јаку целину, само по себи разумљиво осигурање за случај осиромашења, душевне или економске неспособности за рад и слично. Јавна доброту бечке општине је продукт историјских идеја и модерних нацрта и намера, али је она и продукт социјалних борби и светског назирања. Најважња карактеристика је у томе, што је издвојила дељене милостије и надоместу постојећим стањем грађана. Њена егзистенција саграђена је на друштвеној вољи не да би искључила додир од човека до човека, а нен економски моменат тежи да обухвати најмање удружене, државне целине и породицу. Зато је она и прешла од индивидуалне заштите ка заштити породице.

У техничкој организацији волила је бечку општину: мисао да цепање снага највише школи онима, који траже помоћ, зато је део рад за јавну доброту сконцентрисан у један *централизиран уред за јавну доброту*, која воли од народа изабран мандатом. Тај уред поразделно је специјално врше доброту на појединач оделење општине, а не на целокупну општину. Али је централизација не измучила, већ шире децентрализацију у практичном раду. Поједине гране рада подељене су на шест оделења и то следеће: заштиту деце, заштиту одраслих, управу хуманитарних завода општине Беч, целокупно здравство, опскрбу, социјалну управу и саветодавница са позиве. У појединим квартовима постоје квартовне уреди за јавну доброту.

Целокупан рад ослања се на ове принципе: 1) Друштво је дужно — чак и без законских одреба — пружити свима потребна помоћ; 2) Индивидуална заштита може се рационално спроводити само у вези са заштитом породице; 3) Рад на јавној доброту треба да је саграђен тако да је превентивна заштита; 4) Организација мора бити једна за сваку целина. На основу ових принципа важи следеће: породицу треба очувати и заштитити као непоколебљиву целину; помоћ јој треба пружити одмах; ако је проузрокована беда или опасност беде из различитих узрока треба пружити заједничку помоћ, *савим београдским жељимо дамо само онима, који апсолутно ништа не могу добијати из власничких средстава*.

Све институције бечке општине за јавну доброту имају стручно школована особље, које се спрема у двогодишњим тежацима.

(Списак у *нашем броју*)

Скупштина Материн. Удружења у Београду

8 априла одржана је скупштина Материнског Удружења, на којој је поднет извештај о летом раду овога друштва. Понуде подизања новог веког дома Удружење се нашло у веома тешким материјалним при-

кама, у апсолутној немогућности да из сопствених средстава одговори обавезама и да одржи Дом, који је потпуно хигијенски и модерно уређен, и стога се одлучило за помоћ држави и Београдској Општини. Иницијатива на добар одли, Управа Материнског Удружења је са много напора и жртва успела да развије свој рад, и Дом стави на потпуно здрав темељу. У том циљу, а према захтеву Министарства Здравља, за директну управу над самим Домом основан је у току године један одбор за вођење Дома, у који су ушли: три представника Материнског Удружења, два представника Министарства Здравља, и један представник Београдске Општине. Министарство Народног Здравља и Београдска Општина заједно са Материнским Удружењем финансирају ову велику социјалну институцију.

Дом, добио снабдевен и уређен, има стало 60 — 70 дојачи. У току прошле године, број деце, неговане у Дому, био је 191 дете. Од ове деце 35 деце је рођено ван брака, 66 брачне деце, а нахођају 30. Знатно је постигнуто побољшање у смртности деце; тако да је прошлог години било 15% смртних случајева. С обзиром на веома тешко стање, у коме се многа деца доносе у Дом, ова смртност не може се сматрати за велику.

Уређење овога Дома и веома леп и са пуно разумевања рад чланица Материнског Удружења, означава један велики напредак на заштити одојчади у нашој средини.

На предлог Министарства Социјалне Политике за овај успешан рад Материнско Удружење и његова председница, неуморна г-ђа Зорка Визарић, одликовани су одредом С. В. С. III степена.

На успеху у раду и на високом и доследном одликовању искрено честитамо.

Рад Женске Подружнице у Обреновцу

На својој годишњој скупштини ова вредна Женска Подружница дала је прилике да се сви присудни деље лепо и успешном раду, који са пуно разумевања воде чланице управе под председанштвом г-ње Љубице Митић. У прошлог годину рад у школи био је веома добар, 39 ученица завршиле су школу. Ширећи просвету кроз народ, а нарочито просвећујући жене, у школи Женске Подружнице одржан је један хигијенски курс, који је посетићавало 40 жена и то већином бивших ученица Занатске Школе. Затим у циљу да се заштите деца, Женска Подружница је отворила деце забавиште, да би и најосиромашнији родитељи и запослене мајке могле своју малу децу да дају у заштити. Женска Подружница се одлазала дању подолора Удружења Резервних Официра у Обреновцу, да се као споменик изгинулим борицима из Обреновца подигне један «Дом» за све културне установе у Обреновцу. У томе Дому би била и Женска Занатска Школа. У ту сврху је Подружница прикупила у прошлог години 15.000 динара.

Подружница се постарала да помоћу Народног Женског Савеза пошаље своје оболеле ученица на опоравке и лечење у бану.

Поред овог лепог рада у Обреновцу, Подружница је са интересовањем пратила много разумевања пратила општи рад наших жена и у њему учествовала помажући их морално и материјално из својих средстава. Тако је послала новчану помоћ: Женском Покрету у Београду, Одбору за Народно Просвећивање, Матици Живих и Мртвих и т. д.

Са највећим задовољством бележимо овај кратки извештај са жељом да и у будуће подружница настави своју деи и корисни рад.

Наши читатељи. — Идући број листа изићи ће 10 маја као доброј посвећеном Материнском Дану.